

Kolmapäev, 14. detsember 2016

P8_TA(2016)0490

EÜ ja Usbekistani partnerlus- ja koostööleping ning kahepoolne tekstiiltoodetega kauplemine

Euroopa Parlamendi 14. detsembri 2016. aasta muu kui seadusandlik resolutsioon, mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Usbekistani Vabariigi vahelise partnerlus- ja koostöölepingu juurde kuuluva protokoll (millega muudetakse lepingut, et laiendada partnerlus- ja koostöölepingu sätteid kahepoolsele tekstiiltoodetega kauplemisele, kuna tekstiiltoodetega kauplemist käsitleva kahepoolse lepingu kehtivus lõpeb) sõlmimise kohta (16384/1/2010 – C7-0097/2011 – 2010/0323(NLE) – 2016/2226(INI))

(2018/C 238/04)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu otsuse eelnõu (16384/1/2010),
 - võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vahelise partnerlus- ja koostöölepingu protokoll eelnõu (16388/2010),
 - võttes arvesse nõusoleku taotlust, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 207 ning artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktile v (C7-0097/2011),
 - võttes arvesse oma 15. detsembri 2011. aasta vaheresolutsiooni⁽¹⁾ nõukogu otsuse eelnõu kohta,
 - võttes arvesse oma 14. detsembri 2016. aasta seadusandlikku resolutsiooni⁽²⁾ nõukogu otsuse eelnõu kohta,
 - võttes arvesse konventsioonide ja soovitude kohaldamise eksperdikomisjoni viimaseid märkusi Usbekistani kohta seoses sunniviisilise töö kaotamise konventsiooniga (konventsioon nr 105) ja lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsiooniga (konventsioon nr 182), mis võeti vastu 2015. aastal ja avaldati 2016. aastal⁽³⁾,
 - võttes arvesse protokoll nr 1 riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus,
 - võttes arvesse protokoll nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 99 lõike 1 teist lõiku,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni raportit ning väliskomisjoni arvamust (A8-0330/2016),
- A. arvestades, et 2011. aasta detsembris otsustas Euroopa Parlament lükata edasi otsuse tegemise nõusoleku andmise kohta ELi ja Usbekistani vahelise tekstiiltoodetega kauplemise protokollile, võttes vastu vaheraporti, et uurida süüdistusi lapsele sobimatu töö ja sunniviisilise töö kasutamise kohta puuvillakoristuse ajal Usbekistanis;

⁽¹⁾ ELT C 168 E, 14.6.2013, lk 195.

⁽²⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0489.

⁽³⁾ Konventsioonide ja soovitude kohaldamise eksperdikomisjoni aruanne – Rahvusvaheliste töönormide kohaldamine (2016), III ARUANNE (1A osa).

Kolmapäev, 14. detsember 2016

- B. arvestades, et nimetatud vahereportis märkis parlament kokkuvõtteks, et ta kaalub nõusoleku andmist alles pärast seda, kui Usbekistani ametivõimud on andnud ILO vaatlejatele loa teostada põhjalikku ja takistamatut järelevalvet ning kui need vaatlejad on kinnitanud, et ellu on viidud põhjalikud reformid, mis on andnud märkimisväärseid tulemusi selle näol, et toimub sunniviisilise ja lapsele sobimatu töö tulemuslik likvideerimine nii riiklikul, piirkondlikul (vilajeti) kui ka kohalikul tasandil;
- C. arvestades, et parlament on seadnud sisse korrapärase dialoogi komisjoni, Euroopa välisteenistuse, Usbekistani valitsuse, ILO ja kodanikuühiskonnaga, et jälgida olukorda puuvillakoristuse ajal ning avaldada survet kõigile asjaomastele osalejatele, et saavutada lapsele sobimatu ja sunniviisilise töö kasutamise lõpetamine Usbekistanis;
- D. arvestades, et Usbekistani valitsus andis ILO-le loa puuvillakoristuse jälgimiseks; arvestades, et alates 2013. aastast on ILO mitmel korral teostanud järelevalvet, mis algselt hõlmas lapsele sobimatut tööd ja mida hiljem laiendati sunniviisilisele tööle ja töölevõtutingimustele;
- E. arvestades, et ILO ja Usbekistani valitsuse koostööd on järk-järgult laiendatud ning 2014. aastal sai Usbekistanist esimene Kesk-Aasia riik, kellega ILO on saavutanud kokkuleppe inimväärset tööd käsitleva riigipõhise programmi kohta;
- F. arvestades, et ILO teostatud kõige hiljutisemast jälgimisest 2015. aasta puuvillakoristuse ajal selgus, et laste kasutamine puuvillakoristusel on muutunud haruldaseks, sporaadiliseks ning see ei ole ühiskonnas aktsepteeritud, ent sellegipoolest ei tohi valvsust kaotada ⁽¹⁾;
- G. arvestades, et ILO hinnangul on sunniviisilise töö alane teadlikkus Usbekistanis endiselt madal, ent viimastest ILO küsitlustest selgub sellele vaatamata, et suur osa töötajaid osaleb puuvillakoristusel vabatahtlikult ja neil on võimalus selle tegemisest keelduda;
- H. arvestades, et ILO 2016. aasta lõpparuanne puuvillakoristuse kohta Usbekistanis on kättesaadav enne aasta lõppu;
- I. arvestades, et sunniviisiline ja lapsele sobimatu töö kaotamine Usbekistanis on eesmärk, kuid siiski kestab protsess, mis vajab jõupingutusi ning mida EL ja rahvusvaheline kogukond peavad täiendavalt toetama, mis hõlmab ka inimõiguste ja töötajate õigustega tegelevate kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamist;
- J. arvestades, et Usbekistani valitsus on võtnud vastu tegevuskava, et muuta puuvillakoristuseks töölevärbamise protsessi ning on koos tööandjate organisatsioonide ja ametiühingutega edendanud teadlikkuse suurendamist ning töötanud välja tagasiside mehhanismi sunniviisilise ja lapsele sobimatu töö kaotamiseks;
- K. arvestades, et valitsusväliste organisatsioonide andmetel esineb riigis endiselt inimõiguste rikkumisi, eelkõige puuvillakoristuse puhul, kus nende väitel kasutatakse massiliselt sunniviisiliselt mobiliseeritud üliõpilasi ja avaliku sektori teenistujaid, samuti esineb Usbekistanis ühinemis- ja sõnavabaduse rikkumisi, eelkõige koristusest teatanud kodanike ülekuulamist, inimõiguste kaitsjate ja kodanikuühiskonna aktivistide korrapäraselt tagakiusamist ja ahistamist ning rahvusvahelise õiguse rühmade ja meediaväljaannete riigis tegutsemise takistamist;
- L. arvestades, et president Karimovi äkksurm ei tohiks mõjutada käimasoleva Usbekistani puuvillapõldudel töötamise tingimuste parandamise protsessi jätkumist;
1. rõhutab, kui olulised on meetmed, mis Usbekistani valitsus on võtnud, et anda ILO-le luba jälgida puuvillakoristust ning alustada ILO-ga ulatuslikku koostööd inimväärset tööd käsitleva riigipõhise programmi alusel;

⁽¹⁾ Konventsioonide ja soovitude kohaldamise eksperdikomisjoni aruanne – Rahvusvaheliste töönormide kohaldamine (2016), III ARUANNE (1A osa), lk 218.

Kolmapäev, 14. detsember 2016

2. väljendab heameelt märkimisväärsete edusammude üle, mida Usbekistanis on alates 2013. aastast tehtud, muu hulgas lapsele sobimatu töö kasutamist keelustavate seaduste vastuvõtmisega, millega saavutati peaaegu täielik lapsele sobimatu töö kasutamise kaotamine; ergutab ametivõime tegelema aktiivsemalt kogu riiki hõlmava teadlikkuse tõstmise kampaaniaga lapsele sobimatu töö täielikuks kaotamiseks;
3. peab kiiduväärseks asjaolu, et Usbekistani valitsus teeb koostöös ILO-ga samuti tööd sunniviisilise töö kaotamise nimel ning et on tehtud edusamme; rõhutab siiski, et sunniviisilise töö kaudsed vormid eksisteerivad endiselt, et see on keeruline protsess ja et see eeldab muu hulgas tööhõivepoliitika reformi;
4. on arvamusel, et Usbekistani valitsuse kõnealuste pingutuste pärast peaks Euroopa Parlament andma nõusoleku ELi ja Usbekistani vahelisele tekstiiltoodetega kauplemise protokollile; on seisukohal, et selline nõusolek innustab Usbekistani valitsust jätkama jõupingutusi lapsele sobimatu töö kasutamise ja kõikide muude sunniviisilise töö vormide täieliku kaotamise nimel, samuti veelgi tugevdama koostööd ELiga;
5. on rahul asjaoluga, et Usbekistani ametiühingute liit sai 2015. aasta oktoobris Rahvusvahelise Ametiühingute Konföderatsiooni (ITUC) assotsieerunud liikmeks; rõhutab Usbekistani ametiühingute tähtsust inimväärsete töötingimuste tagamisel ja töötajate õiguste kaitsmisel; palub Usbekistani valitsusel teha ametiühingutega neis küsimustes täielikku koostööd; ergutab Usbekistani ametiühinguid suurendama oma mõju sunniviisilise töö täielikul kaotamisel;
6. on mures sõltumatute jälgijate teadete pärast 2016. aasta koristuseelsetel töödel toimunud kodanike riikliku mobiliseerimise kohta, mis hõlmas ka avaliku sektori töötajate ja üliõpilaste sunniviisilist tööd;
7. palub järgmisel Usbekistani presidendil luua uus inimõiguste paradigma, kaotades viivitamata ikka veel jätkuva sunniviisilise ja lapsele sobimatu töö kasutamise puuvillakoristuse hooajal;
8. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles esitama Euroopa Parlamendile korrapärase ajavahemike tagant üksikasjalikku teavet olukorra kohta Usbekistanis, eelkõige lapsele sobimatu töö ja sunniviisilise töö kaotamise osas; otsustab jätkata olukorra jälgimist Usbekistanis ning korraldada korrapäraseid dialooge ILO, komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja muude sidusrühmadega, eesmärgiga kaotada Usbekistanis täielikult sunniviisilise töö ja lapsele sobimatu töö kasutamine;
9. tunnistab, et selle eesmärgi saavutamiseks on vaja dialoogi ja koostöö ühendamist ning Usbekistani valitsuse jätkuvat survestamist liidu, ILO ja Maailmapanga poolt; jätab endale õiguse paluda komisjonil ja nõukogul aktiveerida partnerlus- ja koostöölepingu artiklid 2 ja 95, et võtta kõik vajalikud üldised ja erimeetmed, kui lapsele sobimatu ja sunniviisilise töö kaotamise kohustust ei täideta;
10. kutsub komisjoni ja Taškendis asuvat ELi delegatsiooni üles aitama poliitilise dialoogi ja abiprogrammidega kaasa struktuurireformi teostamisele Usbekistanis, tagades puuvillakorjajate parema tasustamise, masinate kasutamise ja suurema elarve läbipaistvuse puuvillakoristusest saadavate tulude osas;
11. nõustub seisukohaga, et inimväärset tööd käsitleva riigipõhise programmi kestust tuleks pikendada ka pärast 2016. aastat ning laiendada programmi ulatust, et kaaluda Usbekistani majanduse moderniseerimist ja tööhõivepoliitika parandamist töötervishoiu ja -ohutuse ning tööinspeksiooni vallas, võttes ühtlasi arvesse soolist võrdõiguslikkust; tunneb sellega seoses heameelt Usbekistani valitsuse (16. novembri 2015. aasta) dekreedid nr 909 üle, mille eesmärk on parandada töötajate töösuhteid ning tööhõive- ja sotsiaalkaitset põllumajandussektoris ajavahemikul 2016–2018;
12. rõhutab, et viimastel aastatel õigusriigi põhimõtte ja kohtuasutuste toetamiseks, reformide käivitamiseks ja Usbekistani parlamendi töö tõhustamiseks antud ELi abi peab andma konkreetseid tulemusi;
13. on veendunud, et ELi abi Usbekistanile peaks olema mõeldud ka selleks, et vähendada riigi ühekülgset sõltuvust puuvillast ja selle ekspordist ning mitmekesistada majandust, mis võiks ehk vähehaaval leevendada kohutavaid keskkonnaprobleeme, eriti seoses sellega, mis on Araali merest ja sinna suubuvatest jõgedest järele jäänud;

Kolmapäev, 14. detsember 2016

14. kutsub komisjoni üles esitama võimalikult kiiresti ELi juhtalgatuse rõivasektori tarneahela vastutustundliku juhtimise kohta, lisades sellele ettepaneku tarneahela läbipaistvuse tugevdamise kohta; tuletab meelde 2013. aastal käivitatud jätkusuutlikkuse kokkuleppe tähtsuse ning rõhutab, et selline algatus saab olla aluseks uute meetmete väljatöötamiseks partnerluses kolmandate riikidega, et täita eesmärki parandada töö-, tervishoiu- ja ohutustingimusi rõivasektoris;
15. ergutab Usbekistani valitsust tegema tööd selle nimel, et ratifitseerida ja tulemuslikult rakendada kõik 27 GSP+ erikorda puudutavad peamised rahvusvahelised konventsioonid, et Usbekistan saaks taotleda tariifsete soodustuste kohaldamist GSP+ erikorra alusel;
16. juhib tähelepanu sellele, et 2009. ja 2010. aastal tühistas nõukogu ELi sanktsioonid, „et innustada Usbekistani ametivõime võtma täiendavaid sisulisi meetmeid õigusriigi põhimõtete järgimiseks ja inimõiguste olukorra parandamiseks kohapeal“ ning märkis lisaks, et „nõukogu jälgib hoolikalt ja pidevalt inimõiguste olukorda Usbekistanis“ ja et „dialoogi ja koostöö põhjalikkus ja kvaliteet sõltub Usbekistanis läbiviidavatest reformidest“;
17. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles jälgima poliitilist üleminekut Usbekistanis ja andma parlamendile selle protsessi kohta korrapäraselt teavet;
18. palub komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal, Euroopa välisteenistusel ja ELi liikmesriikidel kasutada üleminekuprotsessi võimalusena nõuda lähikuudel konkreetseid ja mõõdetavaid edusamme inimõiguste valdkonnas; rõhutab, et konkreetset edusammud peaksid hõlmama ELi välisministrite poolt 2010. aastal kehtestatud tingimusi;
19. juhib tähelepanu asjaolule, et tekstiilisektor, eelkõige puuvilla tootmine, on peamine ELi ja Usbekistani vaheline kaubandusvaldkond; rõhutab sellega seoses, et EL peaks täielikult ära kasutama partnerlus- ja koostöölepingu pikendamist, tagamaks, et Usbekistani võimud tegelevad presidendi ootamatu surma järel üleminekuprotsessiga, mille tulemuseks on parem valitsemine, õigusriigi põhimõtete tugevdamine, demokraatlikud reformid ja inimõiguste olukorra oluline paranemine;
20. rõhutab veel kord liidu võetud kohustust edendada ja süvendada suhteid Usbekistaniga, mis eeldab inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte austamist; kutsub Usbekistani valitsust üles andma sõltumatule kodanikuühiskonnale rohkem ruumi, võtma rohkem arvesse Usbekistani ja rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide tõstatatud mureküsimusi ning täitma oma kohustusi kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakti ning piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastane konventsiooni raames;
21. nõuab tungivalt, et Usbekistani ametivõimud täidaksid täiel määral oma rahvusvahelisi kohustusi inimõiguste kaitse valdkonnas; on rahul nende ettepanekuga kuulutada Usbekistani põhiseaduse 24. aastapäeva puhul välja amnestia; nõuab tungivalt, et Usbekistani ametivõimud sellega seoses vabastaksid vanglast kõik poliitilistel põhjustel vangistatud isikud, parandaksid kinnipeetute kohtlemist ning lõpetaksid nende tagakiusamise, vahistamise ja süüdimõistmise; õhutab Usbekistani valitsust tihendama koostööd rahvusvaheliste institutsioonidega, sealhulgas ÜRO Inimõiguste Nõukogu (UNHRC) üheteistkümne erimenetluse kaudu ⁽¹⁾;
22. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Usbekistani Vabariigi valitsusele ja parlamendile.

⁽¹⁾ Nimetatud 11 erimenetlust on kirjeldatud aadressil: http://spinternet.ohchr.org/_Layouts/SpecialProceduresInternet/ViewCountry-Visits.aspx?Lang=en&country=UZB
Üldteavet UNHRC erimenetluste kohta vt: <http://www.ohchr.org/en/HRBodies/SP/Pages/Welcomepage.aspx>